

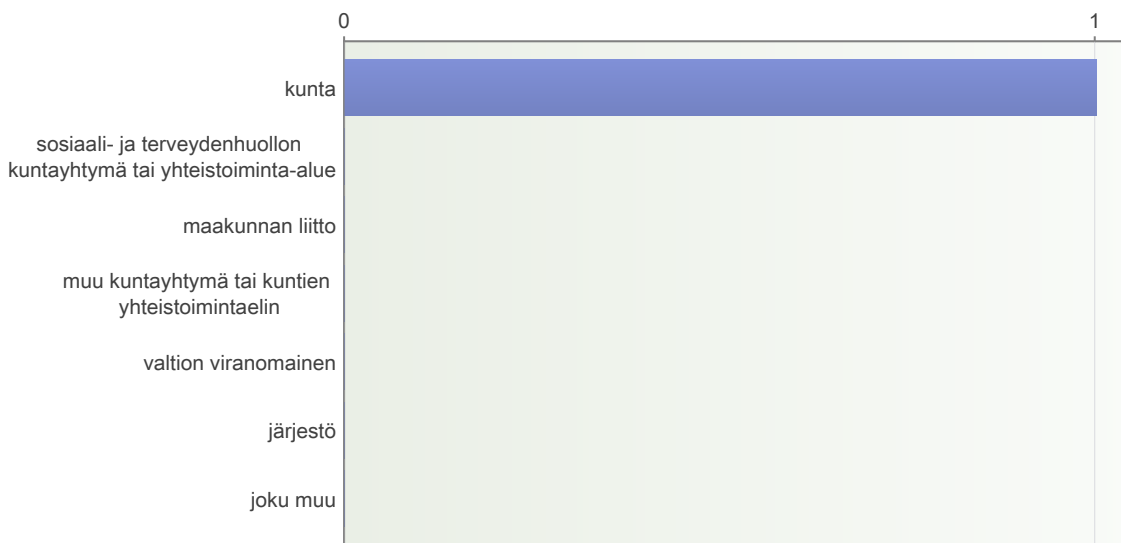
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Kirkkonummen kunta	Kati Kupiainen	Perusturvajohtaja Liisa Stähle, p. 050 594 1749, etunimi.sukunimi(at)kirkkonummi.fi	7.11.2016	Kunnanvaltuusto

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Koska maakunta järjestäjänä määrittelee palvelujen tarpeen määrän, laadun ja niiden tuottamistavan sekä vastaa palvelujen tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta, voidaan olettaa, että maakunnan eri puolilla kansalaiset tulevat saamaan nykyistä yhtenäisemmin kriteerein palveluja. Näin edellytykset yhdenvertaiselle palvelujen saatavuudelle lähtökohtaisesti lisääntyisivät nykyisestä. Se, miten tämä käytännössä voidaan toteuttaa tuottajien määrän ja kirjon kasvaessa, riippuu pitkälle siitä, millainen valinnanvapauslainsäädännöstä tulee. Valinnanvapausmalli tulee valmistella huolella.

Kansallisesti on vielä vähän käytettävissä eri perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden/toimintojen osalta yhtenäisiä läpinäkyviä kansallisia laatuksiteereitä, jotka todella mittaavat laatua. Esimerkiksi pelkkä asiakastyytyväisyyden mittaaminen tai hoitoon pääsyn nopeus ei ole tae laadusta tai tehokkuudesta. Sen sijaan hoidon vaikuttavuutta ja tuotettua terveyttä olisi syytä mitata. Mittareiden tulee perustua todellisiin faktatietoihin, ei palvelun tuottajan tekemiin itsearviointeihin. Esimerkiksi suun terveydenhuollossa yksi hyvä mittari voisivat olla tilastoihin perustuvat analyysit paikkojen pysyvyydestä. Laatumittareiden tieto tulisi tuottaa kansallisen

AvoHilmorekisterin tai muun vastaavan kansallisen rekisterin kautta.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen mittavuudesta johtuen on oletettavaa, että uudistuksen alkuvaiheessa (vv. 2019 – 2021) kustannukset kasvavat. Mitä hallitummin muutos kyetään toteuttamaan, sitä pienemmäksi alkuvaiheen kustannusten kasvu jää.

Onnistuessaan uudistuksella voidaan pitkällä aikavälillä eli 6-10 vuoden aikajänteellä saavuttaa tavoiteltuja kansantaloudellisia hyötyjä. Tässä keskeisessä roolissa on ICT-järjestelmien kehittäminen. Uudellamaalla tähän on hyvät edellytykset Apotissa tehdyn kehitystyön johdosta. Tätä kehitystyötä laajentamalla koko maakunnan alueelle voidaan saavuttaa merkittäviä tuottavuushyötyjä. Apottiin sisältyy toimintatapojen sekä palveluprosessien uudistaminen, mikä yhdistettynä tehokkaaseen tietojärjestelmään varmistaa tuottavuuden kasvun.

Järjestäjällä eli maakunnalla on tehtävänä huolehtia mm. hoitoketjujen toimivuudesta ja eheydestä, palveluiden laadusta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sisältölainsäädännön velvoitteista. Millaisilla mekanismeilla järjestäjä tätä veloitetta hoitaa, jää nyt lausunnolla olevasta kokonaisuudistuksesta puuttumaan.

Tulevassa valinnanvapausmallissa on tärkeää varmistaa se, että tulevat tuottajat eivät luo perusteettomia terveystarpeita ja hoito on vaikuttavaa, ja näin välttämään asiakkaiden ns. terveystarpeita.

Hoitoonpääsykriteerit perusterveydenhuoltoon ja erikoissairaanhoidon edellyttävät julkisen sektorin (maakunnan) valvontaa.

Maakunnan yhtenäinen asiakas- ja potilastietojärjestelmä ratkaisisi suuren osan monituottajamalliin liittyvistä ICT-integraation haasteista. Apotti-järjestelmä tukee valmiiksi kaikkia kansainvälisiä asiakas- ja potilastiedon välitysstandardeja, laatumittausta ja vertaisarviointeja ja kykenee siten toteuttamaan tavoitteen mukaisen täydellisen SOTE-tietointegraation. Apotin avulla voidaan riskittömimmin varmistaa SOTE-uudistuksen aikataulua vaarantamatta jo tehdyt investoinnit, potilasturvallisuus ja tavoitteen mukaisten vuotuisten 123 miljoonan euron hyötyjen saavuttaminen.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

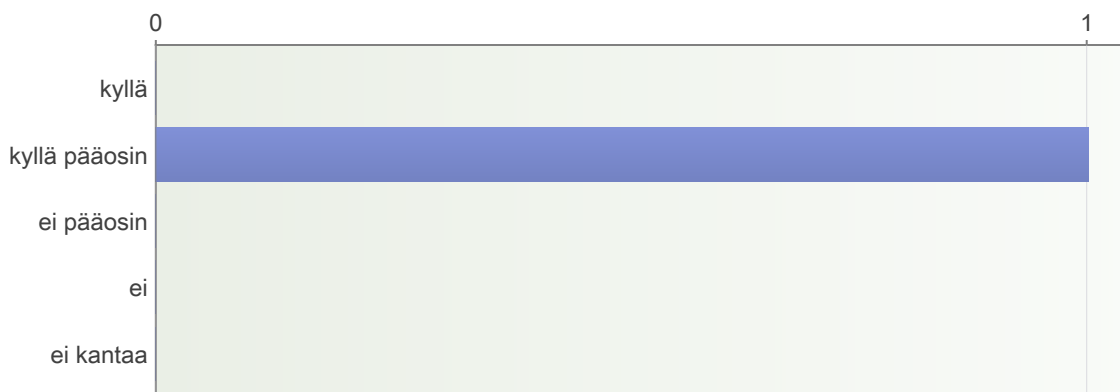
- Yksittäisen kuntalaisen ja demokratian näkökulmasta on pidettävä ongelmallisena sitä, että päätöksenteko siirtyy nykyistä etäämmälle. Uudenmaan maakunnasta tulee tehtäväalueensa osalta jättimäinen sen ollessa väkimäärältään 23-kertainen pieniin maakuntiin verrattuna. Sosiaali- ja terveystarpeet ovat luonteeltaan kuitenkin merkittävältä osalta lähipalveluja. Tämä esitys vie asukkaiden vaikutusmahdollisuudet näiden lähipalvelujen osalta nykyistä kauemmaksi, eikä esityksessä ole mitään lähidemokratiaa lisääviä elementtejä. Yleisperusteluissa todetaan, että yksityiskohtaisia vaikutuksia demokratiaan, asukkaan vaikutusmahdollisuuksiin sekä poliittiseen toimintakulttuuriin ja -järjestelmään voidaan arvioida vasta pidemmän aikavälin kuluessa.

Päätöksenteon siirtyminen ylimääräiselle maakuntatasolle ja monipolvisen hallinnon taakse entistä kauemmas asukkaista vähentää todennäköisesti myös asukkaiden kiinnostusta osallistua ja vaikuttaa näihin heitä itseään koskeviin asioihin. Lisäksi halukkuus asettua ehdolle kuntavaaleissa tai muutoin osallistua kunnalliseen päätöksentekoon voi esityksen johdosta vähentyä, koska nykyisin kunnanvaltuuston toimivaltaan kuuluvista sosiaali- ja terveydenhuollon kysymyksistä päätettäisiin jatkossa ainoastaan maakuntatasolla.

Toteutetaan Uudenmaan maakuntavaalit sisäisellä vaalipiirijaolla niin, että Kirkkonummi sijoittuu läntiseen vaalipiiriin.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

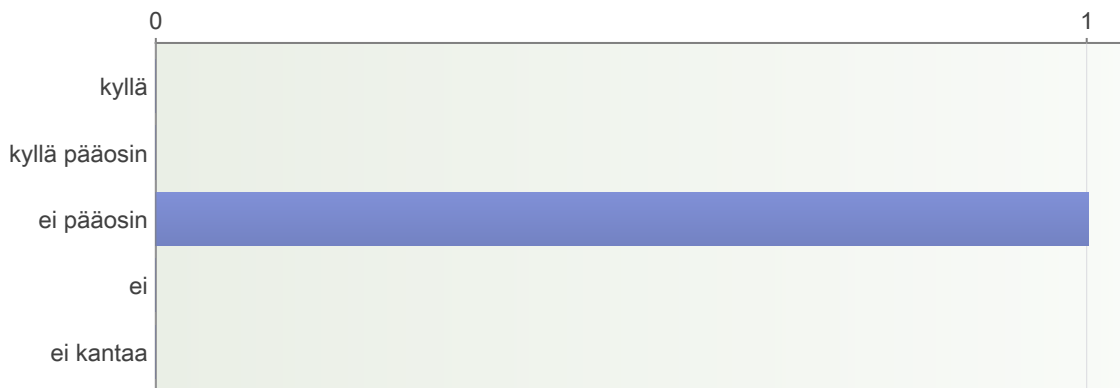

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Lakiluonnoksen hallintoa ja johtamista, luottamushenkilöitä, päätöksentekoa, taloutta ja tarkastusta koskevat säännökset antavat hyvän pohjan maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle. Maakunnan toimialaa koskeva sääntely jättää avoimeksi kysymyksen, voiko maakunta tarjota sille säädetyissä tehtävissä, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa, lain edellyttämän palvelutason ylittävää palvelua. Kunnissa tämä on nykyään kuntien yleisen toimialan nojalla mahdollista. Maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännökset valtakunnallisista palvelukeskuksista eivät ole tarkoituksenmukaisia. Yhden valtakunnallisen yhtiön sijaan tulisi muodostaa useampia maakuntien ohjauksessa olevia palveluiden tuottajia. Tämä mahdollistaisi toiminnan ohjauksen alueellisten tarpeiden mukaisesti. Erityisesti ICT-palveluiden osalta on tarkoituksenmukaista luoda järjestely, joka mahdollistaa Apotti-hankkeen etenemisen aikataulun mukaisesti ja siten, että Apotti laajenisi koskemaan koko Uudenmaan maakuntaa. Luonnoksesta puuttuvat kokonaan arviot uusien palvelukeskusten perustamiseen, investointeihin, järjestelmiin sekä henkilöstö- ja muihin menoihin liittyvistä kustannuksista. Lisäksi valtakunnallisten palvelukeskuksen perustamisella voidaan menettää tehokkuushyötyjä verrattuna siihen, että palvelutuotanto sallittaisiin usealle tuottajalle, joiden välillä voisi olla kilpailua. Hallituksen esitysluonnoksessa kaksikielisessä maakunnassa ei edellytettäisi asetettavaksi toimialojen hallintoon erillisiä toimielimiä tai niiden jaostoja eri kieliryhmiä varten. Sen sijaan kaksikielisissä maakunnissa edellytettäisiin asetettavaksi vähemmistökielen vaikuttamistoimielin. Jatkovalmistelussa vähemmistökielen vaikuttamistoimielimen mahdollisuuksia tosiasiallisesti vaikuttaa omakielisten palveluiden toteutumiseen tulisi täsmentää ja esimerkiksi kytkeä vaikuttamistoimielin maakuntahallituksen päätöksentekoon. Vähemmistökielen asema tulee olla turvattuna maakuntahallituksessa.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

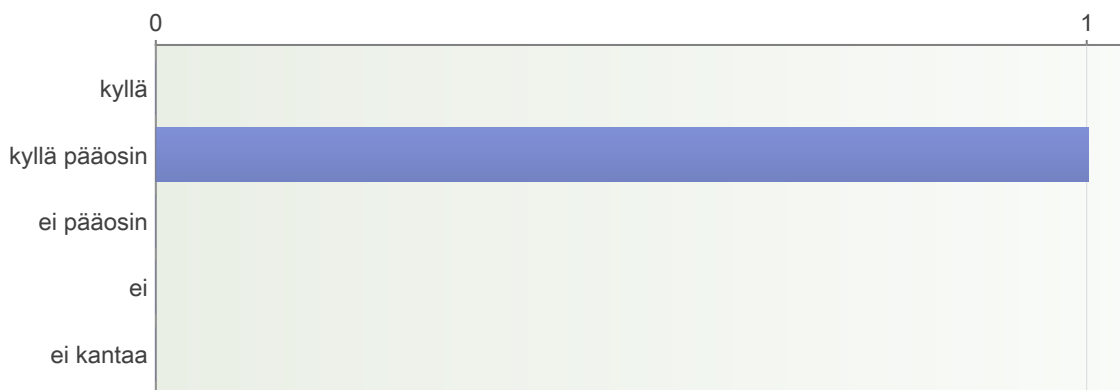

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Sosiaali- ja terveystalouden tehtäväkokonaisuuden näkökulmasta esitetty tehtäväkokonaisuus on pääosin tarkoituksenmukainen. Muilta osin vastuunjako kunnan ja maakunnan välillä ei ole hallituksen esitysluonnoksessa täysin yksiselitteinen. Maakunnan tehtäviä koskeva erityislainsäädäntö on valmisteilla, joten sekä tehtäväkokonaisuudessa että kuntien ja maakunnan suhteessa on vielä avoimia kysymyksiä. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuunjaon kunnan ja maakunnan välillä tulee olla esitettyä selkeämpi. Nyt esitettyssä mallissa terveyden edistämisen osalta on vaara, että kunta ja maakunta tekevät tahoillaan päällekkäistä työtä. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perusteluissa (sivuilla 253-254) todetaan: Uudistuksen yhteydessä kouluterveydenhuolto, psykologit ja kuraattorit siirtyvät maakuntiin. Varhaiskasvatus-, koulu- ja oppilaitosympäristöt ja -yhteisöt ovat lasten ja nuorten jokapäiväistä hyvinvointia vahvistavia toimintaympäristöjä ja niissä yhteisöllinen toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Oppilashuolto on matalan kynnyksen tukea lähipalveluna. Psykologin ja kuraattorin on päästävä tiiviisti, pitkäjänteisesti ja luottamuksellisesti mukaan koulun toimintaan. Opiskeluhuollon palvelujen järjestämistä lapsi- ja nuorisolähtöisesti. Oppilas- ja opiskelijahuolto turvataan kouluissa ja oppilaitoksissa toteutettavana lähipalveluna. Erityisesti psykologit ja kuraattorit on jätettävä kuntien järjestämistä vastuulle. Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki on nostanut päähuomion yhteisölliseen oppilashuoltoon. Työtehtäviin kuuluu runsaasti perusopetuslain mukaisia toimintoja. Työnkuva on kiinteästi kytköksissä koulun arkiseen toimintaan. Oppilashuoltoa ei voida tuoda kouluun ulkopuolelta, vaan on rakennettava koulu yhteisön sisältä käsin. Toimintaa ohjataan ja johdetaan rehtoreiden ja kuntien sivistystoimien kautta. Siirtyminen maakuntatasoiseksi palveluksi painopiste voi siirtyä voimakkaasti kohti pelkkää yksittäisten oppilaiden kanssa tehtävää potilastyötä. Oppimisen tukeminen ja koululaitoksen kehittäminen jäävät taka-alalle. Kunnan tulisi voida halutessaan toimia myös lähipalveluiden tuottajana perustamalla yhtiön kuten maakunta.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

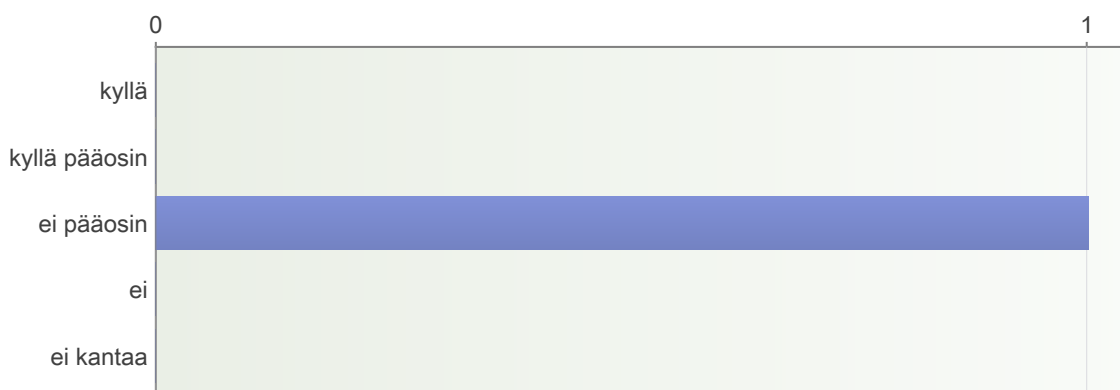

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumissäännökset ovat yksityiskohtaisia. Erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen näkökulmasta ne ovat tarpeellisia.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

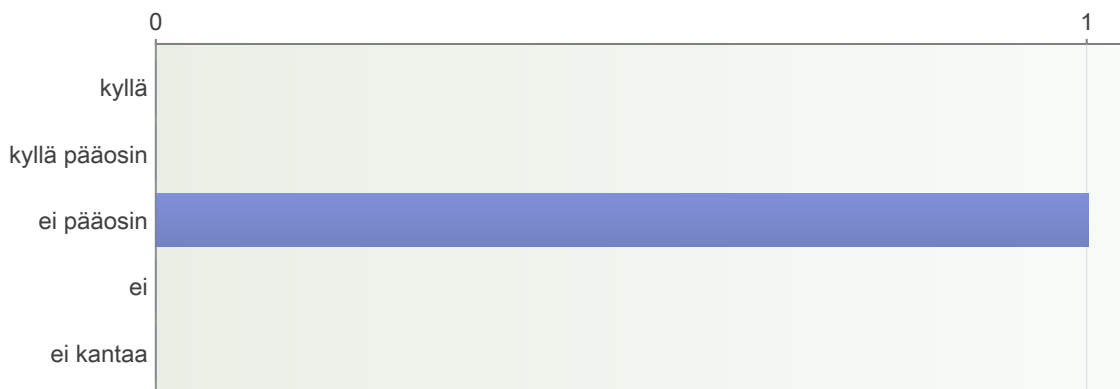

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla ei ole esityksen mukaan suoraa vaikutusmahdollisuutta sen vastuulla olevaan palvelutuotannon kokonaisuuteen. Demokratian toteutuminen jää näin esitettyssä mallissa välilliseksi. Maakunnan yhteyteen perustettava erillinen ja kokonaan uusimuotoinen oikeushenkilö tuo aivan uuden hallinnollisen toimijan. Tämä on haaste toiminnan johtamiselle sekä maakunnan toiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnalle.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Yleiskatteellisuudesta johtuen maakunnilla on mahdollisuus päättää saamansa rahoituksen käytöstä. Tämä on välttämätöntä maakuntien itsehallinnon toteutumisen kannalta. Mikäli rahoitus on tiettyyn palveluun sidottu, maakunnilla ei ole riittäviä edellytyksiä käyttää tarvittavia keinoja taloutensa tasapainottamiseksi. Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittaminen ovat liian tiukkoja, ja ne rajoittavat maakuntien itsehallintoa. Kaksi vuotta on liian lyhyt aika tehdä pysyviä rakenteellisia muutoksia. Investointien osalta maakuntien itsehallintoa rajoittaa se, että valtioneuvostolla hyväksytään vuosittain laajakantoiset tai taloudellisesti ja toiminnalliset merkittävät investointihankkeet eli todennäköisesti kaikki uudishankkeet. Maakunnilla tulisi olla mahdollisuus ottaa pitkäaikaista lainaa investointihankkeisiin, joista se voi päättää itse.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

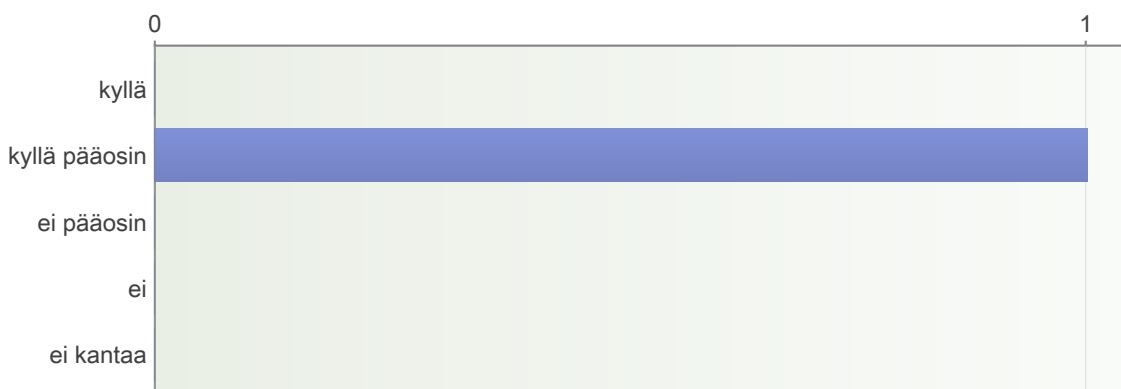

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Vaikka pykälällä on tarkoitus turvata palveluiden läheisyyttä, se mahdollistaa myös erittäin pitkälle viedyn palveluiden keskittämisen väliin kriteereihin perustuen. Mikäli lähellä tarjottavista palveluista ei säädetä tarkemmin, tämä voi johtaa siihen, että säästöjä haetaan jatkossa pitkälle vain palvelujen keskittämisen kautta. Tietyn asteinen palveluiden keskittäminen on tarpeen kokonaiskustannusten hillitsemisen ja riittävien henkilöstöresurssien turvaamisen näkökulmasta. Maakunnan asukkaiden palvelujen saatavuuden kannalta olennaista on valinnanvapausmallin toteuttamistapa. Digitalisaatio, etäpalvelut ja jalkautuvat palvelut ovat tulevaisuudessa tehokkaita keinoja edistää palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

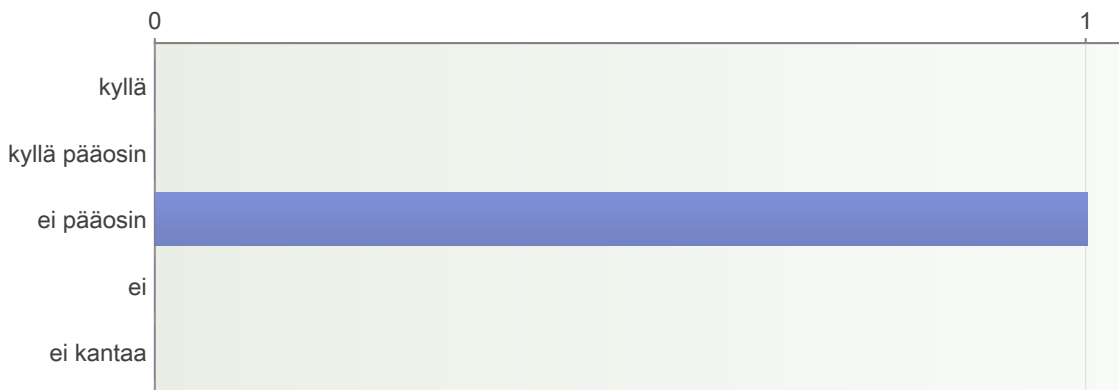
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Yhteistyösopimuksen on syytä olla oikeudellisesti velvoittava, koska kyseessä on viime kädessä tehtävien hoitamisen ja vastuun jakamisesta maakuntien välillä palveluita järjestettäessä. Yhteistyösopimuksen määräykset ovat tietyiltä osin kehittämiseen ja yhteistyöhön liittyviä tavoitteita, joiden oikeudellinen velvoittavuus voi jäädä hieman avoimeksi. Toisaalta yhteistyösopimuksen kautta luodaan oikeudellisia ja

taloudellisia velvoitteita, joiden oikeudellinen sitovuus on myös käytännössä tärkeää. Sitova sopimusrakenne on edellytys lain tavoitteiden saavuttamiselle. Sitoutuminen alueelliseen yhteistyöhön on ratkaisevaa paitsi kustannustehokkuuden, myös asiakkaiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Laadittavassa sopimuksessa on mahdollista huomioida alueiden erityistarpeita. Sitovuus ei ole perusteltua siltä osin kuin valtiolle on annettu toimivaltaa päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta hallituksen esitysluonnoksen järjestämislain 18 §:n mukaisesti. Tässä säännöksessä todetaan, että valtioneuvosto voi päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta, jos yhteistyöalueen maakunnat eivät ole tehneet sitä tai jos sopimus ei ole (järjestämislain) 15 §:ssä säädetyn mukainen.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

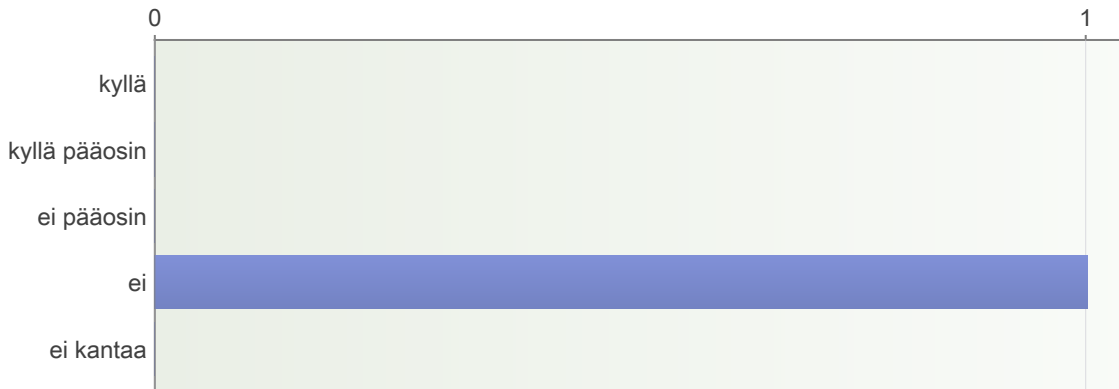
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Yksittäiselle tuottajalle tulee melko suuri vastuu. Avoimeksi jää, millä mekanismilla maakunta, jonka vastuulla sujuvat palveluketjut ja integraatio ovat, pystyy varmistamaan sen, että eri tuottajat toimivat palveluketjuissa yhteen maakunnan toivomalla tavalla. Lisäksi esitetty malli sisältää käytännössä moninkertaisen ohjauksen (maakuntien välillä, valtioneuvoston taholta ja maakuntien sisällä). Yhteistyösopimus laaditaan valtuustokausittain, ja sen laadinta on sovitettava valtakunnallisten tavoitteiden vahvistamisen ja maakuntien päättämien maakuntastrategioiden kanssa yhteen. Tehtävä on vaikea, ja se vaatii juridista osaamista ja lisää hallinnointia. Järjestämissopimuksessa on määriteltävä, miten palvelut toteutetaan palvelujen integraation ja saatavuuden turvaavalla tavalla. Maakuntien on sovitettava yhteen yhteistyöalueen sosiaali- ja terveyspalvelut integroituina kokonaisuuksina. Samalla on selvitettävä eri asiakasryhmien kielellisten oikeuksien varmistaminen ja sen edellyttämät toimenpiteet. Lähtökohtaisesti tämä maakunnille esitetty tehtävä on vaikeasti toteutettavissa nykyisin käytössä olevan tiedon vajavaisuuden vuoksi. Palveluiden integraation toteuttamisen edellytyksenä on, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja pystytään tietoturvallisesti hyödyntämään moniammatillisesti yhtenä kokonaisuutena arkaluonteisten henkilötietojen salassapitoa ja asiakkaan tiedollista itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Tämä edellyttää nykyisten sosiaali- ja terveydenhuollon henkilörekisterien yhdistämistä siten, että yhteiseen rekisteriin kuuluvien tietojen käsittelyoikeus mahdollistetaan työtehtävien mukaisesti.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystalvueluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuva valtion ohjaus on hallituksen esitysluonnoksessa liiallista. Sen tulisi kohdistua strategiaan tavoitteisiin ja maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisesti merkittäviin kohteisiin. Maakuntien itsehallinnon ja tiukan valtion ohjauksen välinen suhde on arvioitava uudelleen. Esitys rajoittaa olennaisesti maakuntien itsehallintoa ja luo epätarkoituksenmukaista byrokratiaa. Nykyistä vahvempi valtionohjaus on perusteltua esimerkiksi tilanteissa, joissa maakunnat eivät pääse yhteiseen ratkaisuun tehtäviinsä liittyvissä yhteistyökysymyksissä. Sen sijaan esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon tukipalveluiden osalta nykyistä vahvempaa valtionohjausta ei voida pitää perusteltuna, ja se on ristiriidassa maakuntien itsehallinnon kanssa.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

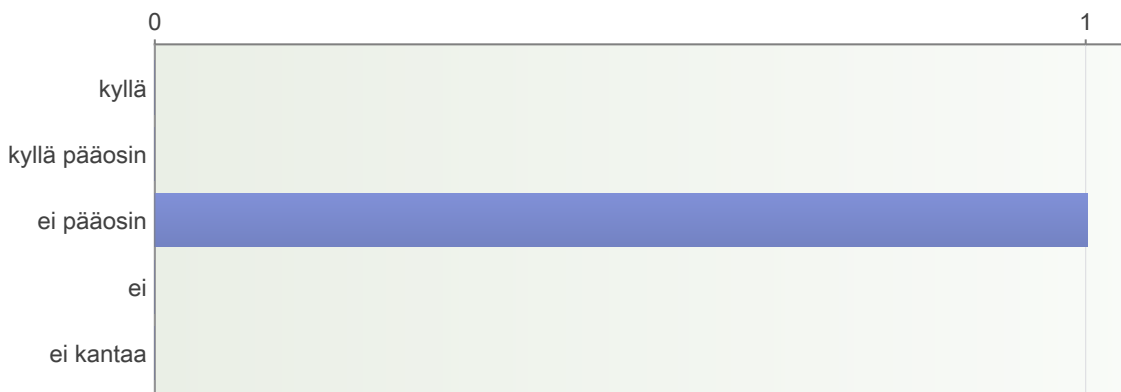
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitettun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valinnanvapautta koskevaan lainsäädäntöön liittyvä, 10.10.2016 toimitettu, aineisto ei vielä anna riittävästi tietoa arvioida asiaa, kuten esimerkiksi laajan valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden yhtiöittämisen tarkoituksenmukaisuutta. Joka tapauksessa mahdollinen yhtiöittäminen edellyttää järjestäjän taholta vahvaa ohjaus- ja seurantamekanismia erityisesti Uudenmaan maakunnan alueella, jossa yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutarjontaa on runsaasti. Toiminnan turvaamiseksi myös kunnilla tulee olla mahdollisuus toimia yhtiömuodossa palvelujen tuottajina, mikäli yhtiöittämisvelvollisuuteen lopulta päädytään.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma (LAPE-ohjelma) ja sen tavoitteet otetaan huomioon sote-uudistuksen valmistelussa ja toteutuksessa.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

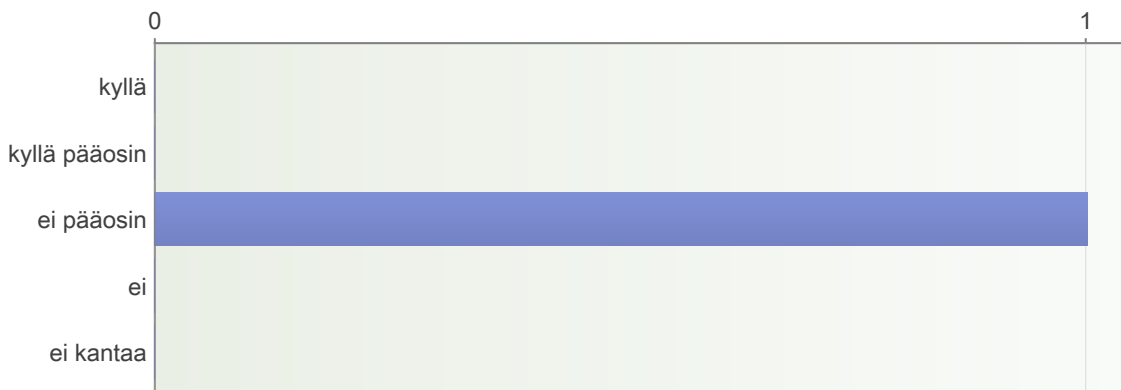
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voima-panolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Väli aikaishallinnon sääntely vaikuttaa puuttelliselta. Esimerkiksi menettelyn osalta on viitattu maakuntalakiin, joka ei sisällä riittäviä säännöksiä siitä, kuinka väli aikaishallinto käytännössä toimisi. Väli aikaisen toimielimen rahoitus on auki, ja väli aikaiselle annettujen tehtävien selvitysohjon on käytettävissä lyhyt aika. Kunnissa tehtävän omaisuuteen, sopimuksiin, lainoihin, henkilöstöön ja muuhun maakunnan tehtäviin liittyvän selvitysohjon merkittävän määrän lisäksi kysymys on merkittävästä kustannuksesta. Mikäli kuntien viranhaltijoita / resursseja käytetään maakunnan valmistelutehtäviin, valmisteluun liittyvät kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

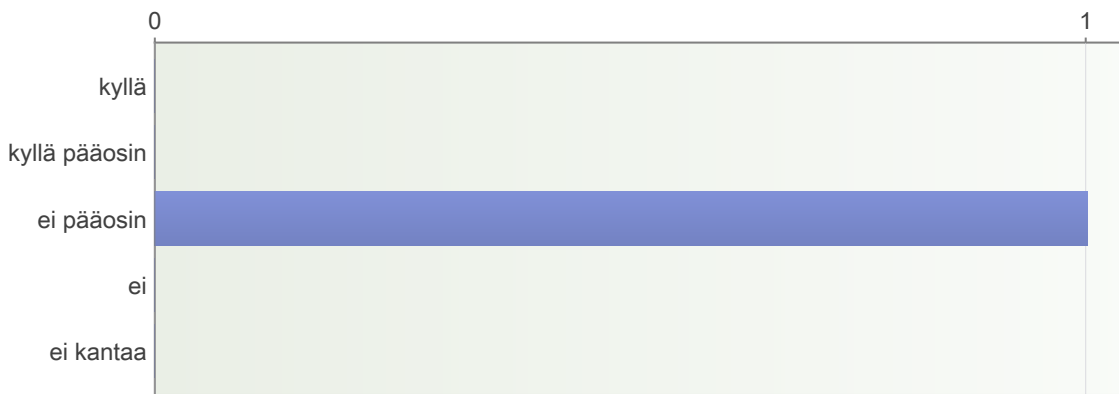

Avoimet vastaukset: kyllä

- Liikkeen luovutusta koskevat työsopimuslain, viranhaltijalain ja valtion virkamieslain säännökset perustuvat Euroopan unionin liikkeen luovutusdirektiiviin (2001/237EY). Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 25 §:n nojalla kyse on kunnan toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle. Liikkeen luovutussäännökset ovat olemassa henkilöstön suojaksi. Työntekijät siirtyvät automaattisesti luovutuksensaajan palvelukseen ja heidän työehtosopimuksensa säilyvät muuttumattomina. Tästä johtuen luovutuksessa kunnan työnantajana luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät uudelle maakunnalle. Viranhaltijalain muutosesityksen myötä viranhaltijalaki sovelletaan myös maakunnan viranhaltijoihin. Tukipalveluiden siirtyminen on myös osa toiminnallisen kokonaisuuden siirtymistä. Tukipalveluiden siirron olisi perustuttava tarkempaan selvitykseen tehtävien jakautumisesta, ja siirto tulisi tehdä esimerkiksi henkilötyövuosi- eikä henkilöperusteisesti.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Kirkkonummen kunta katsoo, että sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olevaan kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen. Kiinteistöjen käyttötarpeeseen liittyvien riskien jakaminen tasaisemmin tulisi toteuttaa mahdollistamalla kuntien ja maakuntien yhteisesti omistamien toimitilayhtiöiden perustaminen, tai (kokonaan tai pääasiallisesti) sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olevien kiinteistöjen siirtäminen maakunnille käyvällä arvolla, ml. velat. Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia.

Kirkkonummen kunta katsoo, että varsinkin lakimuutoksissa esitetyt siirtymäajan säännökset ja tulkinnat luovat sekä kustannuksia että epävarmuutta. Lakiesityksessä tulisi huomioida ennen maakuntien toiminnan käynnistämistä toteutettavien/ rakenteilla olevien merkittävien sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttöön tulevien uusien tilainvestointien osalta omaisuusjärjestelyt erikseen, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden toimintaedellytykset voidaan myös tulevaisuudessa varmistaa kunnissa, joissa väestö kasvaa ja palveluiden tarve väistämättä lisääntyy 2020- ja 2030 -luvulla.

Kuntien vuokratessa maakunnille sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjä tulee vuokratasojen vastata käypää arvoa. Toimitilojen ja kiinteistöjen pääomavuokrien tulee pohjautua rakennusten reaaliarvoihin ja pääomavuokran tarkistusta varten rakennusten reaaliarvot (tekninen ja jälleenhankinta-arvot) tulee määritellä. Esitystä tulee tältä osin tarkentaa. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset olisi korvattava kunnille täysimääräisesti. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä (3 + 1 vuotta) pidempi, vähintään viisi tai jopa kymmenen vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin.

Kuntien ja kuntayhtymien omistamien kiinteistöjen järjestelyitä ja yhtiöittämiä tulee kohdella uudistuksessa varainsiirtoverotuksessa samalla tavoin. Voimaanpanolakiin tulee sisällyttää kuntien kiinteistöomaisuuden osalta vastaavat varainsiirtoverovapautta koskevat säännökset, joilla varmistetaan, ettei kunnille tai niiden yhtiöille synny varainsiirtoveroseuraamuksia siirrettäessä maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattavia kiinteistöjä velkoineen kunnallisiin yhtiöihin. Muussa tapauksessa syntyvät varainsiirtoverokustannukset olisi huomioitava määriteltäessä kiinteistöjen vuokria.

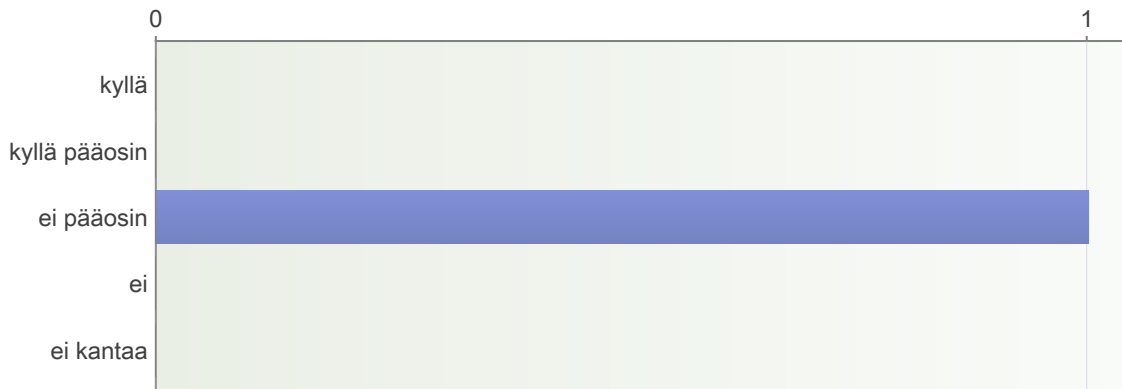
Kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen sekä näihin liittyvien tukipalveluiden käytössä olevan irtaimen omaisuuden siirtyminen maakunnalle tulee tapahtua käypään arvoon, ml. velat.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021.

Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien

veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

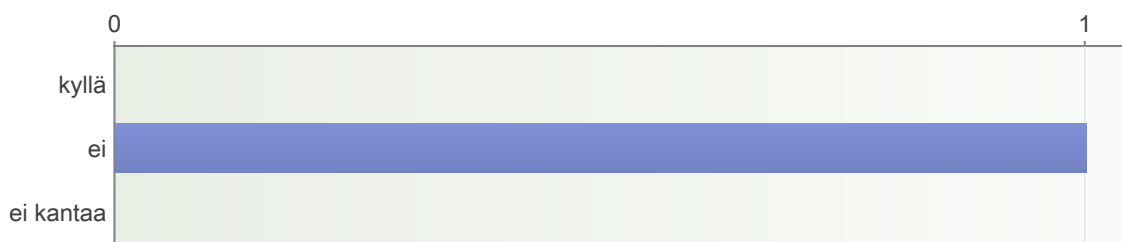

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kunta vastustaa kunnallisveron tasasuuruista leikkausta. Tuloveronalennus pitää suorittaa kuntakohtaisesti todellisten kustannusten mukaisesti.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

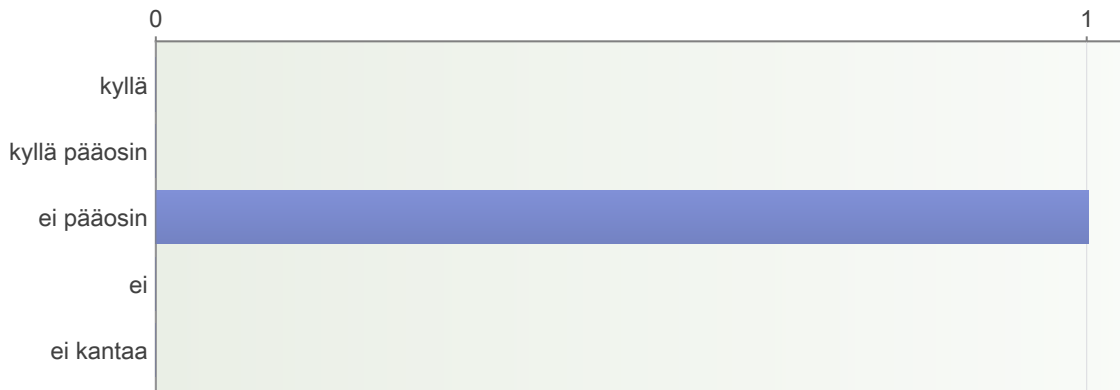
- Yhtiöittämisen toteuttamiselle tulee varata pidempi aika. Esimerkiksi vuoden 2021 loppuun mennessä.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

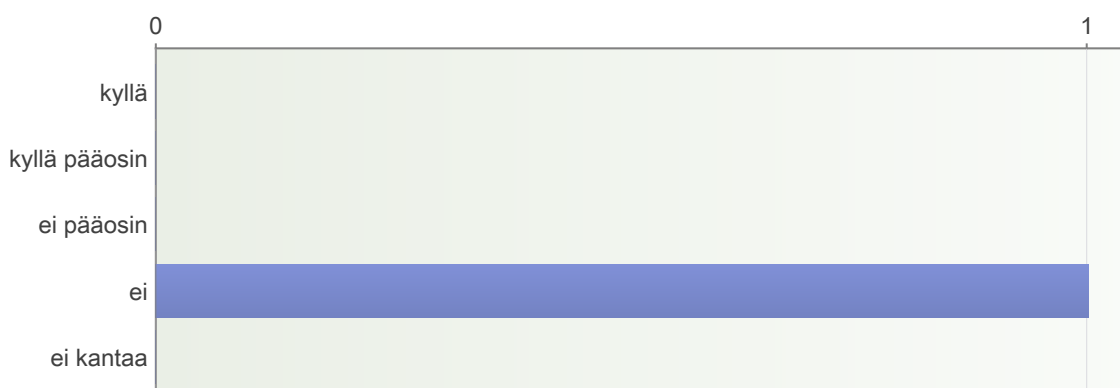

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Sote- ja maakuntauudistuksen yksi keskeisistä tavoitteista on toteuttaa maakuntien itsehallintoon perustuva palvelu- ja hallintojärjestelmä. Verotusoikeuden puuttuminen ja tiukka valtionohjaus rajoittavat maakuntien taloudellista itsehallintoa, mikä on olennaisessa ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Maakunnalla tulee jatkossa olla oma verotusoikeus, jolloin palveluiden järjestämis- ja rahoittamisvastuu ovat selkeämmin samoissa käsissä. Näin myös maakunnan omalle päätöksenteolle jää enemmän sijaa.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

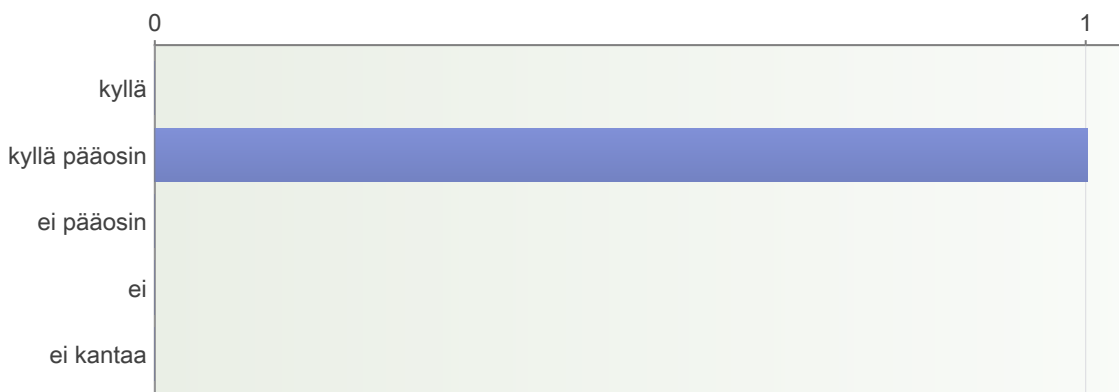

Avoimet vastaukset: ei

- Maksutulot kattavat tällä hetkellä noin 10 % sosiaali- ja terveydenhuollon käyttämöistä, joten maakunnat tulevat olemaan käytännössä valtionrahoituksen varassa. Lyhytaikaista lainaa voidaan käyttää lähinnä tilapäisiin likvideettiongelmiin. Ennalta määritellyt reunaehdot (alijäämän kattamisvelvoite ja rahoituksen tason tarkistamisen tason rajoite) kustannusten kasvulle voivat johtaa epätarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin. Rahoituslain lähtökohtana on turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Tämän kanssa on kuitenkin ristiriidassa maakuntalakiin sisältyvät tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja maakuntien arviointimenettelyn tiukat kriteerit. Lisäksi rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tasoon liittyvä rajoite enimmäiskasvusta (maakuntaindeksi + 0,5 – 1,0 prosenttia) on uhka rahoituksen riittävyydelle.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakunta saa rahoituksensa asukaslukuperusteisesti (10 %) ja tarveperusteisesti (90 %). Tarvetekijöinä on väestön ikärakenne, terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelutarpeet, asukastiheys ja vieraskielisten henkilöiden määrä maakunnassa. Yksi prosentti rahoituksesta esitetään tulevaisuuteen maakunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Tarveperusteeseen vaikuttaa väestön alueellisten sairastavuuserojen lisäksi mahdollisesti myös maakunnan riittämättömät toimenpiteet sairauksien ennaltaehkäisyyn ja kannusteet omatoimiseen terveydenedistämiseen. Rahoitusperuste ei siis välttämättä kannusta tältä osin terveydenedistämiseen. Hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen painoarvo on pieni ja laskentaperusteet ovat monimutkaisia. Mikäli näiden määrittely saadaan kuvaamaan todellista tilannetta tai sen muutosta, tulisi sen painoarvoa lisätä. Rahoituksessa on huomioitava, että kaksikielisyys, segregatio, asunnottomuus ja maahanmuutto lisäävät Uudenmaan maakunnan kustannuksia.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

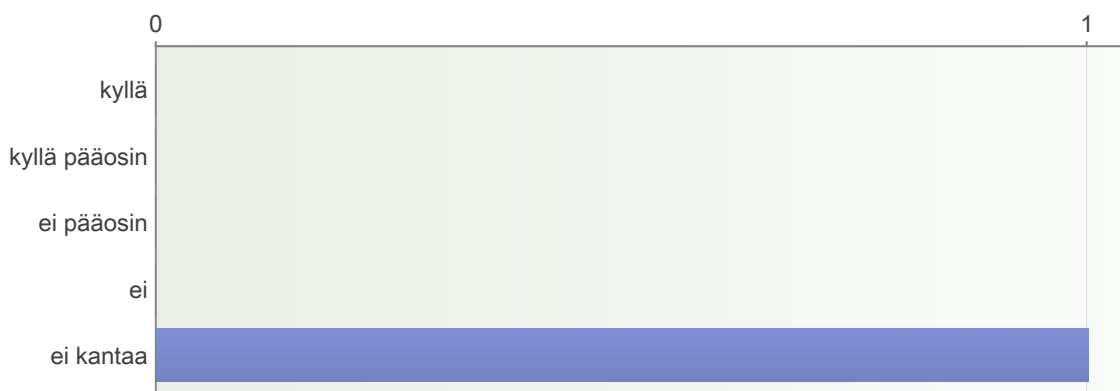
- Siirtymäaika on sinällään riittävä, mikäli tarveperusteisessa mallissa ei ilmene heikkouksia.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

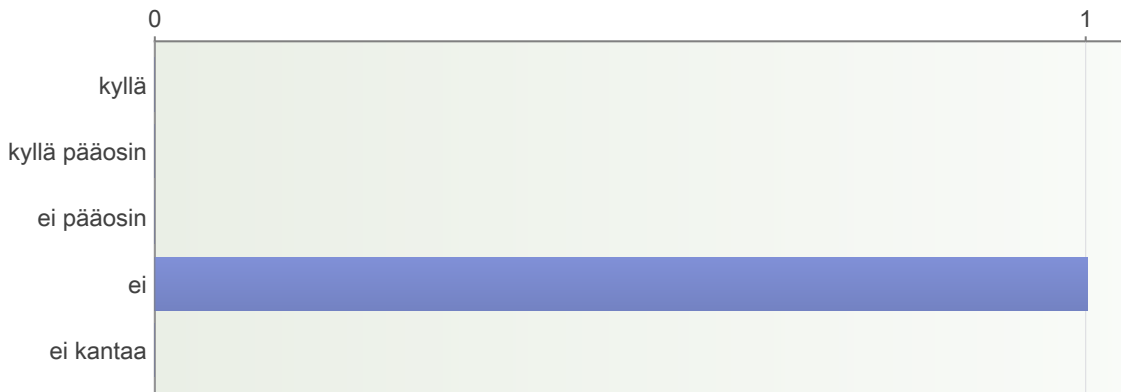
Avoimet vastaukset: ei kantaa

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

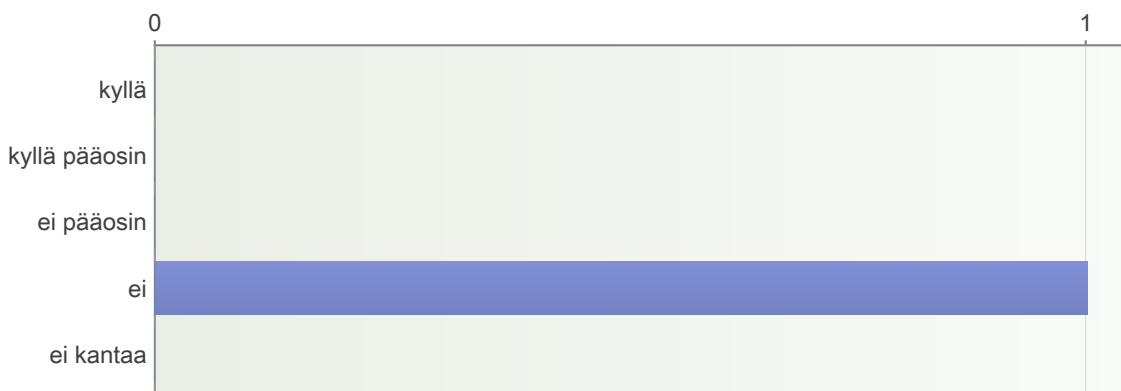

Avoimet vastaukset: ei

- Kattavat laskelmat jäljelle jäävän kunnan talouden kestävydestä uudistuksen jälkeen puuttuvat esityksestä. Heikentynyt tulo-rahoitus ja kuntien investointimahdollisuuksien heikkeneminen vaikuttavat kielteisesti kokonaistalouden kehitykseen. Huolenaiheena on, kuinka kuntiin jäävät peruspalvelut voidaan jatkossa rahoittaa.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kriteeri sisältää liikaa ylimalkaisuutta ("on tehty" tai "ei ole tehty"). Tosin tällä hyte-kriteerillä on vähäinen merkitys kokonaisuudessa. Esimerkiksi kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden osalta vaaditaan vain tarkastuksen tekeminen. Kriteerit ottavat huomioon monessa kohdin erilaisten suunnitelmien laatimisen, mutta suunnitelmien laatua ja konkreettisia toimia ei oteta huomioon. Tämänmuotoisina suuri osa terveyden ja hyvinvoinnin kriteereistä ei sovellu valtionosuuden määrittämisen perustaksi. Huolenaiheena on, kuinka kuntiin jäävät peruspalvelut voidaan jatkossa rahoittaa. Uudistuksessa ei saisi purkaa kuntien vahvaa taloudellista kannustinta terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Ennaltaehkäisevien toimintojen (koulutus, työllisyyden hoito, osallisuuden edistäminen) hyöty sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten hallintaan tulisi koitua kuntien hyväksi. Kuntien valtionosuuksiin suunniteltu hyte-kerroin on merkityksetön verrattuna nykyisen järjestämistavan sisältämiin todellisiin kustannuksiin.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

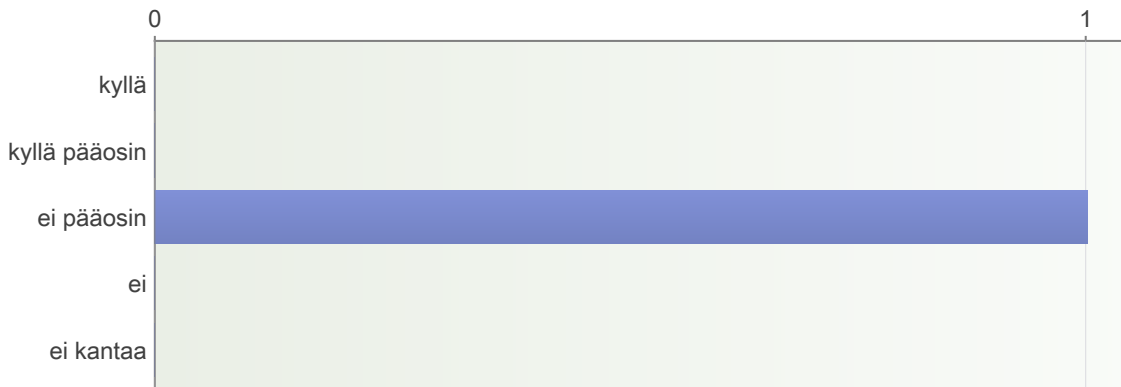
- Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus muuttuu pelkästään soten rahoitusmallin aiheuttamien mittavien muutosten korjausjärjestelmäksi.

Kiinteistöveron tuottoa ei saa ottaa tasausjärjestelmään.

Valtionosuusjärjestelmän tasausjärjestelyjen jälkeinen tavoitetilä ns. tasapainotila, vuosikate –poistot ei Helsingin seudulla riitä rahoittamaan jo tehtyjä ja tulevia, koko maan talouskasvun kannalta oleellisia investointeja. Tasausjärjestelyissä tulisi huomioida Helsingin seudun investointipaineet omana kriteerinään.

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

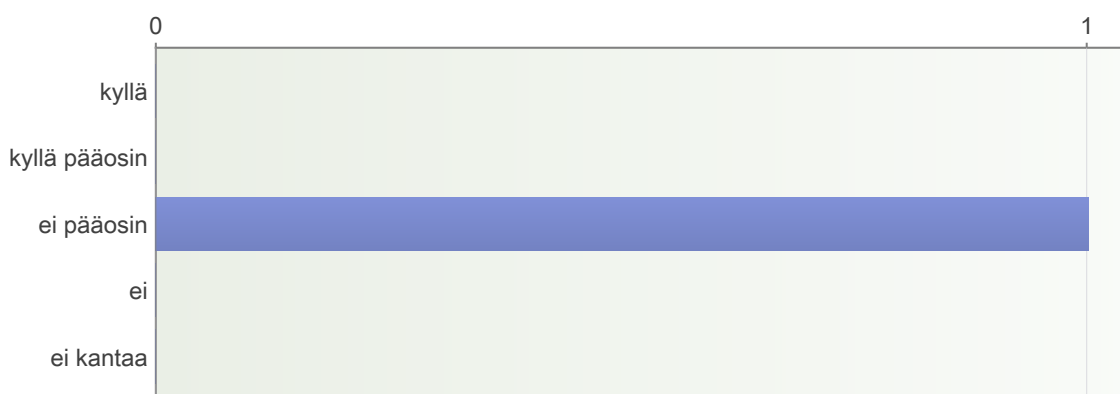
39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien verotusoikeuden korotuskatto on ongelma, sillä kunnat voivat varautua tuleviin rajoituksiin tekemällä verokorotuksia kaiken varalta ennen lain voimaantuloa. Lisäksi on todettava, että verokaton asettaminen kunnille on kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta huono ratkaisu.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

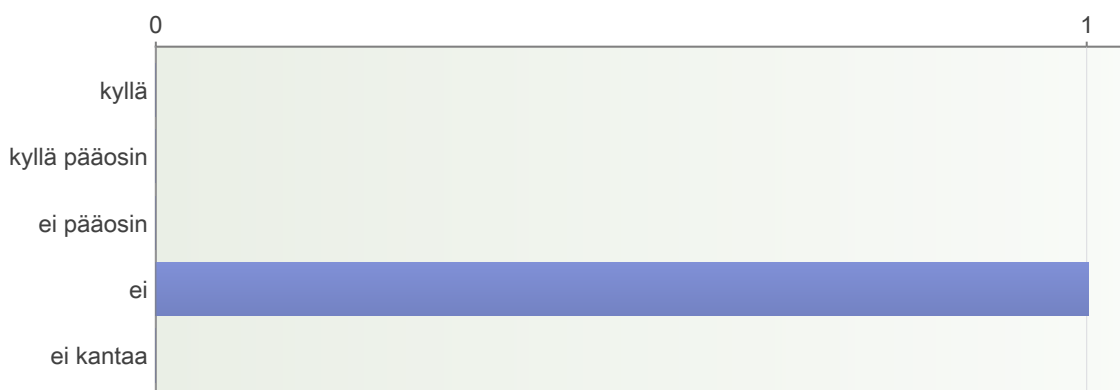

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- KT:n ongelmaksi tulee ilmeisten eturistiriitatilanteiden hallinta, mitä ehdotettu KT:n organisointi ei täysin ratkaise.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Henkilöstön tulevat eläkkeet tulee turvata samansisältöisesti kuin nykytilassa. Kuntiin ei saa jäädä eläkevastuita maakuntiin siirtävästä henkilöstöstä. Eläkevastuiden on siirryttävä maakuntaan henkilöstön mukana. Kirkkonummi ei hyväksy sitä, että joutuisi maksamaan muiden kuntien ja maakuntien eläkevastuita. Eläkevastuut jaetaan aiheuttamisperusteella, ei kantokyvyn mukaan.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus vaikuttaa myös kunnan vastuulle jäävien palvelujen järjestämiseen, tuottamiseen ja rahoitukseen. Esityksen mukaan toteutuessaan kuntiin jäävä kiinteistömassa rasittaa kunnan taloutta ja voi rajata mahdollisuuksia kunnan muun palveluverkon kehittämiseen. Kunnan luottokelpoisuus saattaa heiketä / rahoituskustannukset nousta, jos koko sote-kiinteistöihin liittyvä velkamassa jää kunnan vastuulle.

Lakiesityksen mukaisesti myös merkittävä määrä henkilöstöä yhdyskuntatekniikasta (siivous-, ruokahuolto ja kiinteistöjen ylläpidon palvelut) siirtyisi maakunnille. Kuntaan jäävä hallinto- ja tukipalveluiden henkilöstö saattaa olla epäsuhtainen kunnan jäljelle jääviin tehtäviin nähden.

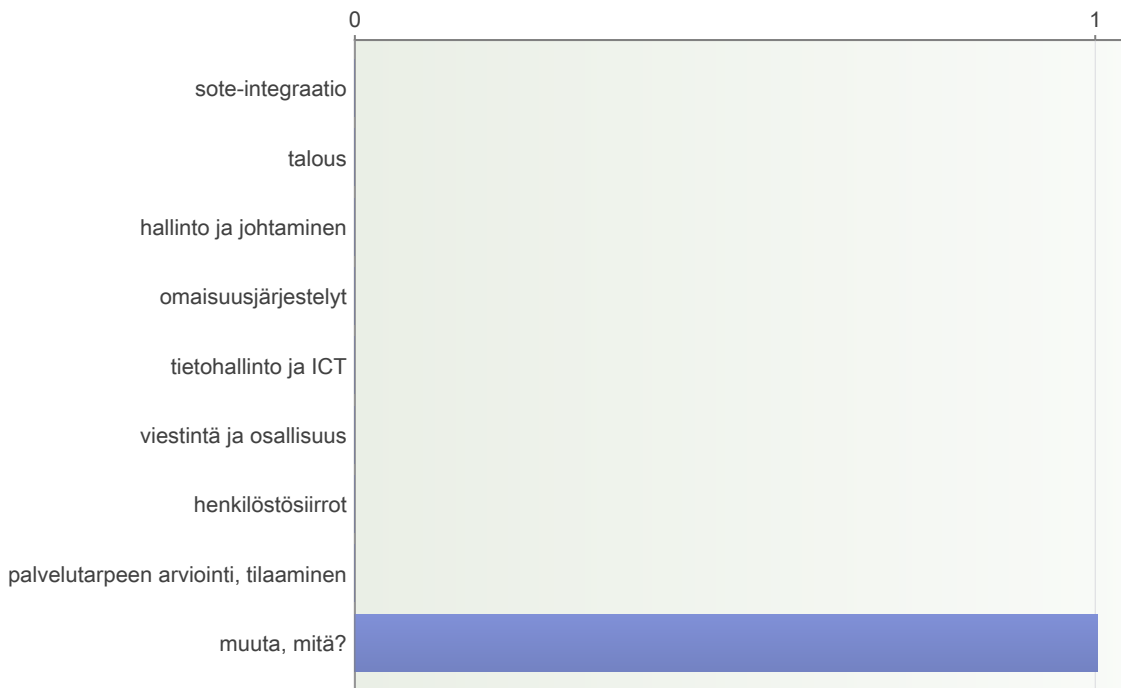
44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien edellytykset selvitä sille laissa määritellyissä tehtävissä ovat heikohkot johtuen muun muassa rahoituksen tasoon liittyvästä kolmen miljardin euron ennakkoon lukkoon lyödyistä säästötavoitteesta (maakuntaindeksi +0,5 – 1,0 prosenttia) sekä maakuntien tiukoista alijäämän kattamisvelvoitteista, niihin liittyvistä maakuntien arviointimenettelyn kriteereistä sekä puuttuvasta verotusoikeudesta ja rajoitetusta mahdollisuudesta ottaa lainaa.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: muuta, mitä?

- Tietyt muutokset (muun muassa maakunnan palvelulaitokseen sekä yhtiöittämiseen ja integraatioon liittyvät asiat) vaativat näiden vaikutusten ja seurausten avaamista, koska ne ovat elementtinä osin täysin uusia ja osin monimutkaisia. Lisäksi on syytä todeta, että pelkästään esivalmisteluvaiheeseen ja väliaikaishallintoon liittyvät selvitystyöt (omaisuusjärjestelyt, henkilöstösiirrot, tietohallinto ja talous) vaativat kunnissa runsaasti aikaa vievää huolellista valmistelu- ja suunnittelutyötä.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- On tärkeää varmistaa, että Uudellamaalla huolehditaan niin järjestäjän kuin tuottajan puolella mekanismeista, joilla turvataan äidinkielisten palveluiden saatavuus yhdenvertaisesti suomen- ja ruotsinkielisille.

Pelkona on, että sote-palvelut mahdollisesti heikkenisivät Uudenmaan maakunnassa ja uudistus vaikuttaisi maakunnan ja kuntien talouteen heikentävästi.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.